

Nogometna zveza Slovenije
Football Association of Slovenia
Predoslje 40a, 4000 Kranj, Slovenija
T: 00386 4 27 59 400
F: 00386 4 27 59 401
E: fas@nzs.si
W: www.nzs.si, www.football.si

Okrožnica 08/19

Brdo pri Kranju, 28.03.2019

Št.: 08/19

Ozn.: GP

SP

Zadeva: Program Nogomet za vse 2019-2023

Spoštovani,

obveščamo vas, da je Izvršni odbor NZS na 33. seji dne 18.03.2019 sprejel program Nogomet za vse za obdobje 2019-2023 (v nadaljevanju: Program).

Programi Nogomet za vse se v Sloveniji nadgrajujejo že od leta 2008 naprej in so del obvezne strategije vseh nacionalnih zvez v Evropi. Predlagani program Nogomet za vse za obdobje 2019 – 2023 predstavlja nadgradnjo vseh preteklih programov predvsem pa programa Nogomet za vse 2013 – 2018.

Poslanstvo nogomet za vse, z novim sloganom »Z nogometom v življenje«, je v naslednjem obdobju, ne le biti del družbe, temveč postati družba sama, ki jo nogomet oblikuje v vseh njenih bistvenih sestavnih delih, predvsem pa pri vzgoji in zagotavljanju človeškega potenciala prihodnosti.

S programom se želi vplivati na temelje razvoja nogometne igre v Sloveniji z množično udeležbo in vztrajanjem v nogometni igri.

Vsebine programa so razdeljene na tri osnovna poglavja, ki so »otroško – mladinski nogomet«, »športno okolje in razvoj vsebin« ter »družbena odgovornost«. Vsaka izmed vsebin ima svoj načrt in program dela, za podlago pa ima dolgoročni program dela nogomet za vse.

Za dodatne informacije Vam je na voljo tehnični sektor v okviru strokovne službe NZS.

S spoštovanjem,

Nogometna zveza Slovenije

Martin Koželj
Generalni sekretar NZS

Priloga:

- Program Nogomet za vse 2019-2023.

Poslati:

- Medobčinske nogometne zveze;
- ZNSS, ZNTS;
- Nogometni klubi (v tekmovanjih NZS);
- Člani organov in komisij NZS;
- Sodniki, delegati in kontrolorji (na listah NZS).
- Člani NO NZS;
- Člani IO NZS;
- Častni predsednik NZS;
- Direktor in selektorji nogometnih reprezentanc;
- Arhiv, tu.

PROGRAM 'NOGOMET ZA VSE'
NOGOMETNE ZVEZE SLOVENIJE
2019–2023

NOGOMETNA ZVEZA SLOVENIJE

Predoslje 40a, 4000 Kranj

T: 04 2759 400

F: 01 5300 401

E: nzs@nzs.si

W: www.nzs.si

NAŠE POSLANSTVO:

Poslanstvo nogometa za vse z novim sloganom »Z NOGOMETOM V ŽIVLJENJE« v naslednjem štiriletnem obdobju je ne le biti del družbe, ampak postati družba sama, ki jo nogomet oblikuje v vseh njenih bistvenih sestavnih delih, predvsem pa pri vzgoji in zagotavljanju človeškega potenciala prihodnosti.

VIZIJA:

V nogometu si želimo prisotnost ozaveščenih ljudi, ki bodo prispevali k prijetnemu, varnemu in zabavnemu okolju najbolj množičnega športa v Sloveniji, v katerem bodo otroci uživali, mladi se razvijali, odrasli tekmovali in amaterji ter druge družbene skupine vzdrževali ter izboljšali kakovost življenja. Nagrajeni bomo z boljšo družbo, v kateri bo več zdravih in zadovoljnih ljudi, čudovit vzporedni učinek pa bo vrhunski nogomet, ki bo posledica dobre organiziranosti programov nogometa za vse in najpomembnejši dejavnik vseh programov kakovosti, ki pobirajo smetano z vrha množičnosti ter tako delajo s tistim majhnim odstotkom posameznikov, ki uspejo priti na sam vrh nogometne piramide.

KAZALO

1	UVOD	5
2	NEDELJIVOST IN SOODVISNOST NOGOMETA	6
2.1	Poslanstvo.....	6
2.2	Vizija.....	7
2.3	Vrednote nogometa za vse.....	8
3	PROGRAM NOGOMETA ZA VSE NZS 2019–2023	10
4	VSEBINE NOGOMETA ZA VSE	11
4.1	Otroško-mladinski nogomet	12
4.2	Okolje in razvoj.....	16
4.3	Družbena odgovornost.....	18
5	ORGANIZACIJA IN STROKOVNI KADER NOGOMETA ZA VSE NZS 2019–2023	21
5.1	Koordinator MNZ za nogomet za vse	23
6	SPREMLJEVALNI PROJEKTI IN USMERITVE	24
7	ZAKLJUČEK	25

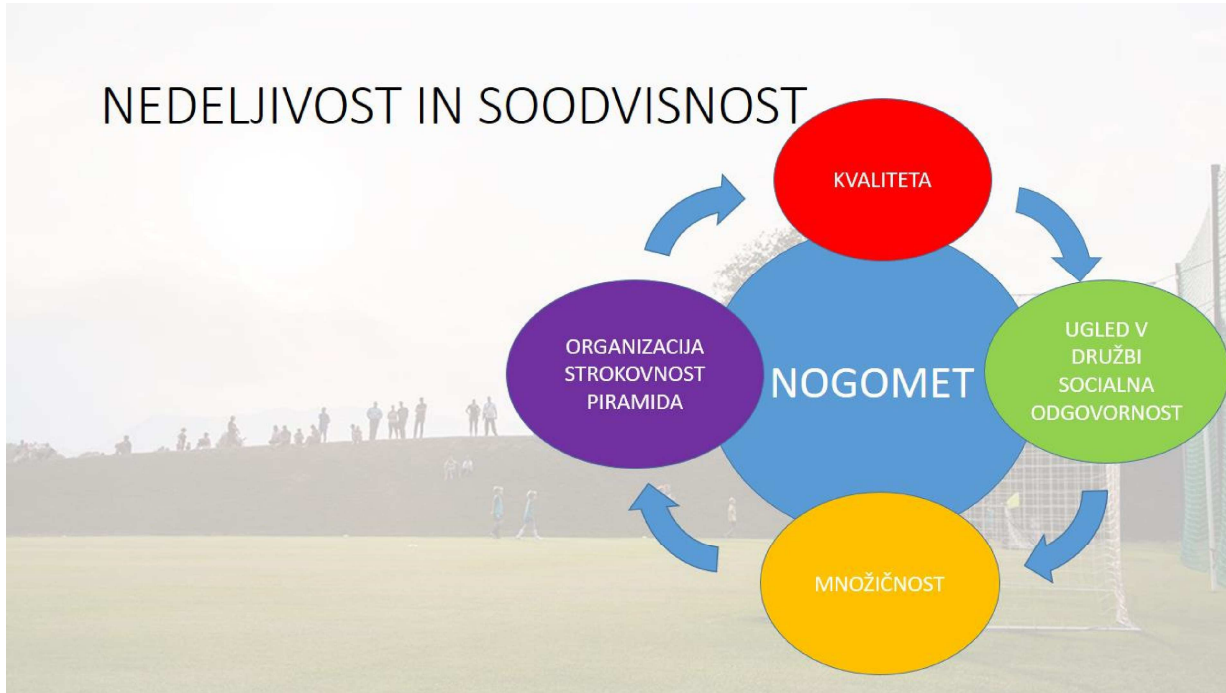
1.0 UVOD

Nogomet je globalni šport, ki ga tudi v Sloveniji spremlja nepregledna množica ljudi vseh družbenih slojev. Kot najbolj popularen šport ima ogromen vpliv na oblikovanje družbe in njenih vrednot. Zaradi močne svetovne konkurence je težko zagotoviti stabilnost rezultatov, lahko in moramo pa poskrbeti za organizacijsko stabilnost in obstoj nogometne igre kot najbolj popularne športne zvrsti. Zaradi množice otrok, mladine, tekmovalcev, rekreativcev in ostalih spremljevalcev našega športa moramo uresničiti nogometne programe ter na odgovorna mesta postaviti ljudi, ki so zanesljivi, odgovorni in strokovni. Le tako bomo uspeli izkoristiti ogromen potencial nogometa, ki zaradi svoje množičnosti in popularnosti soustvarja sodobne družbene spremembe. Zagovarjati moramo pozitivne vrednote in biti solidarni do vseh udeležencev ne glede na talent, raso, veroizpoved, politično prepričanost, spol in spolno usmerjenost. Vsi si želijo igrati nogomet in vsi se poistovetijo z nogometnimi vrednotami, zato sta naša družbena moč ter s tem odgovornost neizmerno velika.

Pred vami je nov dolgoročni razvojni načrt nogometa za vse s smernicami razvoja in vsebin, ki jih bomo poizkušali uresničiti in jim slediti v naslednjem petletnem obdobju. Nekatero vsebine bomo dosegli, druge presegli, spet tretjih se bomo le dotaknili. Prav je, da si zastavimo visoke cilje in nakažemo smer razvoja in delovanja, pa čeprav nam vseh vsebin morda ne bo uspelo do konca uresničiti. Program je ambiciozen in nakazuje tako pomen kot filozofijo nogometa za vse ter upošteva osnovno ustvarjalno načelo legendarnega tehničnega vodje Uefe Andyja Roxburgha, ki je na svojih predavanjih rad poudaril: »Imejte visoke cilje in merite na luno. Če tudi zgrešite, boste morda imeli srečo in pristali med zvezdami«. In prav tak je program nogometa za vse Nogometne zveze Slovenije, katerega cilje in poslanstvo se zagotovo splača zasledovati.

2.0. NEDELJIVOST IN SOODVISNOST NOGOMETA

Za uresničitev nogometnih vsebin so potrebni programi, ki zagotavljajo množičnost in zdravo, prijetno športno okolje. V množici se najdejo bolj in manj spretni posamezniki. Pojavijo se taki z igralnim in taki s tekmovalnim motivom. Med njimi so nekateri manj, drugi bolj talentirani, le manjši del slednjih pa je sposoben dosegati vrhunske rezultate. Le delovne navade in primerni strokovni program lahko vplivajo na uresničitev tlakovanja poti napredka posameznika v okviru njegovih sposobnosti. Nekateri med njimi pa bodo našli pot tudi na glavni oder vrhunskega nogometa. Pot je

dolga in naporna, vendar tudi lepa in koristna.

Vsi smo eno, vsi smo nogomet in zato del velike nogometne družine, v kateri poiščemo vsakemu svoje mesto in status, ki pa je pridobljen s trdim delom ter talentom. Spoštovanje med pripadniki naj bo vzajemno, predvsem vrhunski nogometaši pa morajo poudarjati pomen nogometa za vse in njegove vrednote, saj se ljudje z njimi poistovetijo in po njih zgledujejo, in sicer tako na nacionalni kot mednarodni ravni.

Nogomet je nedeljiva prepletena celota. Piramida kakovosti je tista, ki se rodi samo in edino iz množičnosti otroškega ter mladinskega nogometa. Piramida ne nastane sama od sebe brez selektivnega bazena, saj je prav množična udeležba otrok ter mladine v nogometu tista, ki nam ponuja veliko pestrost sposobnosti in talenta med udeleženci, med katerimi nekateri najdejo krajšo spet drugi daljšo pot v piramido kakovosti, na koncu pa vsi končajo v nogometu za vse. Program nogometa za vse je tako prvi program kakovosti in temelj, na katerem gradimo tudi vrhunske rezultate. Nogomet kot celota vseh programov velike nogometne družine je vrednota, ki nam daje moč ter energijo za obstoj in nenehen razvoj. Zato se moramo zavedati svojega poslanstva in imeti vizijo prihodnosti. Vse skupaj pa deluje v duhu vrednot nogometa za vse.

2.1. POSLANSTVO

Poslanstvo programov nogometa za vse je, da izkoristijo svojo moč in mobilizirajo, ozavestijo ter navdihnejo sodobno družbo pri oblikovanju načina življenja ter razmišljanja. Krepijo pomen športa kot oblikovalca družbe za bolj zdravo, strpno in prijetno življenjsko okolje. S tem šport in z njim nogomet ni več le del družbe, ampak postaja kar družba sama. Pomanjkanje gibanja, stres in

utesnjenost, egocentričnost in pohlep povzročajo težave z zdravjem, nezadovoljstvo in pomanjkanje moralnih vrednot. Zdrave športne vrednote so vrednote, ki človeka spravijo v gibanje in oblikujejo njegove človeške vrline za boljšo družbo prihodnosti. Stabilen in kakovosten šport se lahko razvije le v zreli družbi telesno in psihično razvitih ljudi.

Ker postanejo profesionalni nogometaši le redki in ker posledično le malo posameznikov od nogometa živi, poslanstvo ne more in ne sme biti drugačno. Z vabilom »**Z NOGOMETOM V ŽIVLJENJE**« v javnost pošiljamo močno sporočilo, da smo tu, da želimo biti z vami in da vemo, kaj počnemo. Dobrodošli v svet športa, nogometa in oblikovanja sodobne družbe prihodnosti!

Poslanstvo nogometa z novim sloganom v naslednjem štiriletnem obdobju je torej ne le biti del družbe, ampak postati družba sama, ki jo oblikuje v vseh njenih bistvenih sestavnih delih predvsem pa pri vzgoji in zagotavljanju človeškega potenciala prihodnosti.

2.2. VIZIJA

Vidimo v prihodnost in želimo spremembe. Želimo si okolje, v katerem bi vsak klub, posameznik in nogometaš poznal svojo vlogo v športu. Nerealna pričakovanja in lažna upanja končajo kot razočaranja in žalost. Zgodnje selekcioniranje in izključevanje namesto razvoja in vključevanja pomeni strte sanje in poteptano upanje v najlepšem obdobju otroškega življenja, v katerem so sanje še kako dobrodošle in dovoljene. Pomeni pa tudi izgubo talentiranih nogometašev, ki na račun zapoznelega zorenja nimajo mesta v selekciji za razvoj. Zato si moramo prizadevati ustvariti okolje, ki bo pozitivno, prijazno in varno in ki bo upoštevalo posameznikove sposobnosti ter slednjega s strokovnim delom obdržalo v športu ter mu našlo mesto za udejstvovanje.

Želimo si, da bi bili v nogometu prisotni strokovni delavci, ki bodo pustili prostor za napredek in ki bodo bolj svetovalci kot pa tekmovalci ter ocenjevalci nesposobnosti. Ljudje, ki bodo znali poskrbeti za vsakogar v okviru sposobnosti in znanja ter pri tem upoštevali posebnosti v razvojnem urniku posameznika. Potrebujemo ljudi z razumevanjem pojmov razvoj in selekcija, ki sta v sodobnem svetu pogosto napačno razumljena. Takojšnji rezultat, ki ga zagotavlja selekcija, in razvoj za prihodnost, ki ga predstavlja članski igralec, sta dva različna pojma s popolnoma drugačnim pomenom. Zato si želimo pri mladih razvijati potencial, pri odraslih pa selekcioniranje in tekmovanje. Te dileme mora opredeljevati program za vrhunski nogomet, v nogometu za vse pa želimo poudariti pomen vztrajanja in množičnosti pred izključevanjem in selekcijo v nepredvidljivem obdobju različnih razvojnih urnikov otrok in mladine, pri katerih nekateri pokažejo svoj potencial prej, drugi kasneje. Zato potrebujemo trenerje za ustvarjanje pravega okolja otroškega in mladinskega nogometa. Želimo si čim več trenerjev, ki so strokovnjaki na svojem področju, in ne le ljubitelji nogometne igre z igralnimi izkušnjami. Pri najmlajših pa tudi takšnih, ki se znajo poistovetiti z osebnostjo otrok in mladine ter razumeti njihove potrebe, krize in želje.

Želimo si čim več klubov in njihovih funkcionarjev, ki bi prepoznali svojo vlogo in zmožnosti glede na okolje, finančni vložek in pogoje ter se vključili v oblikovanje sodobne družbe, in ne le manjšega števila boljših posameznikov, ki zagotavljajo kratek trenutek slave z rezultatom na tekmi. Prepoznati vlogo glede na tekmovanje, razvoj, množičnost ali samo rekreacijo je bistvenega pomena, saj bodo na tak način klubi naredili največ za družbo, posameznika in nogomet.

V nogometu si želimo prisotnost ozaveščenih ljudi, ki bodo prispevali k prijetnemu, varnemu in zabavnemu okolju najbolj množičnega športa v Sloveniji, v katerem bodo otroci uživali, mladi se razvijali, odrasli tekmovali in amaterji ter druge družbene skupine vzdrževali ter izboljšali kakovost življenja. Nagrajeni bomo z boljšo družbo, v kateri bo več zdravih in zadovoljnih ljudi, čudovit vzporedni učinek pa bo vrhunski nogomet, ki bo posledica dobre organiziranosti programov

nogometa za vse in najpomembnejši dejavnik vseh programov kakovosti, ki pobirajo smetano z vrha množičnosti.

2.3. VREDNOTE NOGOMETA ZA VSE

»**Z NOGOMETOM V ŽIVLJENJE**« je vodilo naslednjega dolgoročnega načrta, v katerem želimo doseči velike spremembe pri dožemanju nogometne igre tako širokih množic kakor tudi vrhunskih strokovnjakov. Želimo poudariti, da smo velika nogometna družina, v kateri vsak najde svoje mesto, in da je nogomet celota več pojavnih oblik, ki pa imajo medsebojno velik vpliv in ena brez druge težko dosegajo zelene cilje. Preden pa se lotimo vsebinskih podrobnosti, želimo poudariti **vrednote nogometa za vse**, ki jim moramo slediti v vseh naših programih, tekmovanjih, pogovorih, razgovorih in izjavah. Vrednote so zelo pomembne za javno podobo in ugled nogometa, polno veljavo pa imajo le, če jih iz papirja prenesemo v življenje. Vrednote dobijo še poseben pomen ob dejstvu, da se z nogometom ukvarja veliko število otrok in mladine, pri čemer pa jih večina ne bo igrala vrhunskega nogometa, saj si le manjši delež ustvari profesionalno kariero. Te usmeritve pa so nakazane tudi v Strategiji NZS do leta 2020. Naše vrednote so:

- SPOŠTOVANJE VSEH,
- UPOŠTEVANJE RAZLIK,
- VAROVANJE DOSTOJANSTVA IN PRAVIC,
- STROKOVNOST NA PODROČJU NOGOMETNEGA UDEJSTVOVANJA,
- PRIPADNOST NOGOMETU IN NJEGOVI VREDNOTAM,
- INTEGRITETA,

SPOŠTOVANJE vseh ne glede na pripadnost, vlogo ali posebnost. Nogomet je šport, poln tekmovalnosti in čustev. Kljub temu sta najpomembnejši vrednoti, ki ju moramo upoštevati, spoštovanje vseh, ki so vključeni v nogomet – klubskih funkcionarjev, nogometašev, gledalcev, in upoštevanje pravil fair play-a med igro. Ne glede na končni rezultat in čustva, ki so tako pozitivna kot včasih negativna, je šport nekaj lepega in koristnega, saj nam omogoča bolj zdravo življenje, veliko doživetij in novih poznanstev.

UPOŠTEVANJE razlik v sposobnosti in mišljenju. V nogometu so ne glede na talent ali znanje dobrodošli vsi. Pod nogometnim dresom smo vsi enaki in ne delamo razlik. Boljši pomagajo slabšim, samozavestni pomagajo sramežljivim, da se vklopijo v nogometno igro. Še posebej pomembna je pravica do lastnega mnenja in filozofije. Spoštovanje do nasprotno mislečih je osnovni pogoj za konstruktivno odprto razpravo, ki rodi nove prijeme in vsebine za napredek nogometa. Vsak ima pravico do svojega mnenja v pogovoru, ki temelji na strokovnih dejstvih in utemeljitvah, ne pa na osnovi argumenta moči.

VAROVANJE človekovega dostojanstva in pravic. Upoštevanje raznolikosti v narodni pripadnosti, veri, spolu, gibalni omejenosti ali spolnih usmeritvah je nedotakljiva pravica posameznika. Upoštevati otrokove pravice do zdravega in varnega športnega okolja, ki se prilagaja otrokovim značilnostim in potrebam glede na starost. Spoštovanje vseh udeležencev nogometne igre: igralcev, trenerjev, sodnikov, funkcionarjev, gledalcev in drugih.

STROKOVNOST na področju nogometnega udejstvovanja. Znanje in izkušnje so mešanica, ki zagotavlja odlične vsebine in prave učinke. Zato smo odgovorni, da na posamezna delovna mesta postavimo prave ljudi, ki bodo v vsaki odločitvi in vsebini iskali koristi in primernost za posameznika, ki mu je ta vsebina namenjena. Nogomet se mora prilagajati potrebam udeležencev in ne potrebam klubov ter funkcionarjev. Brez nogometa, nogometašev in trenerjev ne bi bilo ekip, klubov in zvez, ki

tržijo in oblikujejo osnovni produkt – nogomet. Zato moramo v ospredje postaviti nogomet in nogometaše ter poskrbeti za primernost vsebin glede na vrsto kluba, starost udeležencev in okolje. Strokovnost je pomembna tako na področju nogometne stroke kot na ravni organizacije klubov.

PRIPADNOST nogometu in njegovim vrednotam. Vsi, ki delujemo v nogometu, smo odgovorni za zunanjo in notranjo podobo našega športnega okolja. Zagovarjati moramo predvsem pripadnost nogometnim vrednotam in jih ob vsaki priložnosti ne glede na klubsko pripadnost manifestirati. Nogomet ni ne slab ne dober, ampak takšen kot so ljudje, ki se ukvarjajo z nogometom. Bodimo tekmovalni in čustveni do klubskih barv, ob tem pa še vedno ohranjajmo športne vrednote, ki iz našega športa delajo spoštovanja vredno vsebino, v katero so dobrodošli vsi. In to jasno pokažimo ob javnih nastopih in s spoštljivim obnašanjem do vseh akterjev.

INTEGRITETA in zaščita nogometne igre. V skladu s strategijo NZS je eden od temeljnih ciljev NZS tudi zagotavljanje stabilnega in varnega okolja za nogometno udejstvovanje na različnih ravneh brez škodljivih praks, zato moramo skrbeti za integriteto nogometa ter preprečevati vse aktivnosti, ki bi lahko vodile k zlorabi nogometne igre. Tu ne gre le za prirejanje nogometnih rezultatov, ampak tudi za načela fair playja in spoštovanje otrokovih pravic do varnega in prijetnega športnega okolja, ki je vzpodbudno za razvoj nogometnih in človeških potencialov, na kar opozarja tudi načelo strokovnosti.

3.0. PROGRAM NOGOMET ZA VSE NZS 2019–2023

V programu nogometa za vse imamo dva osnovna programska cilja, zastavljena tudi v strategiji razvoja NZS do 2020:

- **MNOŽIČNOST,**
- **VZTRAJANJE.**

Nogomet je že danes v Sloveniji najbolj množičen šport, v njegove dejavnosti, ki so bodisi tekmovalne bodisi igralne narave, pa je primerjalno gledano vključenih največ otrok. Ker je gibanje in udarjanje žoge z nogo blizu naravnemu gibanju, se otroci za nogomet hitro navdušijo. Naš šport v najbolj preprosti obliki ne potrebuje veliko organizacije, rekvizitov in denarja. Ker je poceni in enostaven za razumevanje, izvedbo in organizacijo, je med ljudmi zelo priljubljen. To moramo izkoristiti za še večjo rast tako števila članov kot nogometne ponudbe za vse, in to ne glede na starost, spol ali talent.

Nogometna zveza lahko to doseže le s svojimi deležniki, ki jih predstavljajo medobčinske nogometne zveze (MNZ) in klubi. Situacija nogometa v klubih je osnovno merilo trenutnega stanja in priložnost za napredek. Klubi v praksi uresničujejo programe za množičnost ter kakovost in so bistveni za razvoj nogometne igre na vseh področjih. Zato so pomembni vsi klubi in vsako nogometno igrišče kot priložnost za izvajanje nogometne dejavnosti. Nogometna zveza Slovenije je skupaj z MNZ-ji dolžna vplivati na spodbudno okolje za razvoj nogometne dejavnosti tako na področju množičnosti, rekreacije, učnega procesa kot kakovosti v klubih, ki morajo razumeti svojo vlogo glede na okolje, finančno stanje in pogoje. **Vzpodbude v obliki strokovnih programov, organizacijskih prijemov, razvojnih idej, financ in zastopanja interesov nogometa pri javnih vladnih ter nevladnih ustanovah so primarna vloga NZS.**

MNZ-ji kot ustanovni člani NZS pobude in ideje prenašajo na svoje področje, kjer upoštevajo posebnosti lastnega okolja. MNZ-ji so v neposrednem stiku s svojimi klubi in najbolj poznajo svoje posebnosti ter potrebe. Zato strokovne spodbude NZS najlažje prilagodijo na način, ki bo imel največji vpliv na končni cilj. Vsak program je treba v praksi ukrojiti na način, ki bo odgovarjal posameznemu okolju in zagotavljal največji učinek. Zato so MNZ-ji najpomembnejši partnerji pri izvedbi programov nogometa za vse in morajo imeti strokovni kader, ki se ukvarja samo s tem področjem. Vsaka MNZ mora prevzeti odgovornost in aktivnejšo vlogo, kar zadeva vpliv na stanje nogometa na njenem področju, in skupaj z NZS načrtovati vsebine, ki bodo vplivale na boljše športno okolje na posameznem področju delovanja. Čakati na klube in samo ocenjevati stanje ne bo prineslo napredka. Treba je vlagati trud in sredstva v pobude za okolje, ki bo na razvoj športnih vsebin vplivalo stimulatивно.

4. VSEBINE NOGOMETA ZA VSE

S programom nogomet za vse Nogometne zveze Slovenije želimo vplivati na temelje razvoja nogometne igre v Sloveniji z množično **udeležbo** in **vztrajanjem** v nogometni igri. Prilagoditi želimo programe po meri udeležencev, kar lahko storimo le, če postanemo oblikovalci sodobne slovenske družbe, ki prek športa vodi ljudi z »**nogometom v življenje**«. Vsaka izmed vsebin ima svoj načrt in program dela, ki ga uresničuje samostojno, za podlago pa ima dolgoročni program dela nogometa za vse. Vsebine programa delimo na tri osnovna poglavja:

- OTROŠKO-MLADINSKI NOGOMET,
- ŠPORTNO OKOLJE in RAZVOJ VSEBIN ,
- DRUŽBENA ODGOVORNOST.

Program nogomet za vse določa smernice vsebin, ki pa jih potem uresničujejo posamezni programi za posamezna področja. Na tem mestu predstavljamo cilje in usmeritve za sestavljanje konkretnjših programov z natančnejšimi podatki na področjih kadrov, financ, organizacije in ciljev.

Program nogomet za vse je vsebinsko obsežen in zahteven. Ni odveč ponoviti, da je predvsem na področju otroškega in mladinskega nogometu tesno povezan z učinkovitostjo programov za kakovost in rezultat. Prepletenost in medsebojni vpliv programov množičnosti ter programov, usmerjenih v tekmovanje ter vrhunskost, sta velika. Zato je treba o nogometnih programih razmišljati kot o celoti in ne kot o ločenih programih. Brez množičnosti ne bo kakovosti in brez kakovosti ne bo množičnosti. Če širok izbor zagotavlja veliko verjetnost prisotnosti talentiranih posameznikov, pa vrhunski rezultat vpliva na velik interes za nogometni trening. Zato moramo vlagati v razvoj množičnosti in rezultat. V nasprotnem primeru bo nogomet kot celota na daljši rok izgubljal in v najslabšem primeru nazadoval.

Če pogledamo prehod igralcev iz nogometu za vse v vrhunski nogomet in število posameznikov, ki si prek nogometu zagotavljajo poklic za preživetje, bomo ugotovili, da 99 % mladih nogometuše ne bo profesionalnih nogometuše. Vsaka generacija v povprečju ustvari le manjše število članskih reprezentantov oziroma igralcev prvoligaškega nogometu.

Dejstvo je, da se veliko več sredstev, energije, kadrov in pozornosti usmerja v 1 % programov kakovosti, in ne v temelje za razvoj, ki predstavljajo preostalih 99 %.

Na podlagi vsega napisanega se kar samo ponuja dejstvo, da je vodilni cilj programov **oblikovanje športnega okolja**, ki bo skrbelo za razvoj nogometu in nogometuše. Športne vrednote in pozitiven vpliv na posameznika se poznajo pri vseh udeležencih – otrocih, mladini, rekreativcih, tekmovalcih – in so nujno potrebni kot temelj za športni rezultat pri najbolj vrhunskih posameznikih. Brez primerne okolja rastlina ne zraste in mlad nogometu ne dozori. Zato je treba orati, sejati, zalivati, gnojiti in šele potem pobirati sadove našega dela. **Okolje je različno glede na vsebino dela. Otrokom mora ponujati pogoje za razvoj in učenje, mladini za napredek in zorenje, odraslim pa za kariero ali zdrav način življenja.** Napačno okolje z napačnim pristopom ne prepozna ciljev in ne razvija potenciala ter izgublja priložnost za uspeh, po navadi na račun prevelike tekmovalnosti in gonje za rezultatom. V takšnem okolju najdejo svoje mesto le tisti, ki so v nekem trenutku najuspešnejši, in še ti le za kratek čas.

4.1. OTROŠKO-MLADINSKI NOGOMET

Posebna strast in veselje programa nogomet za vse so naši otroci in mladina. Oni spreminjajo svet na boljše in vnašajo nasmeh ter igrivost v našo vsebino. Otroci nam vsak dan postavljajo ogledalo smiselnosti naših dejanj in oceno naše strokovnosti. Njihov pogled, nasmeh in igrivost pomenijo pravo pot športa, ki se prilagaja njihovim potrebam in značilnostim. Le s takimi programi lahko razvijamo njihovo nogometno znanje in naravne sposobnosti, pogojene z genskim zapisom. Predvsem pa jih vpeljemo v svet športa, ki bo postal vrednota in vsebina za celotno življenje. Kadar otrokom izgineta nasmeh z obraza in volja do igranja, je z nami nekaj močno narobe. Odrasli smo dolžni poskrbeti za otroke in mladino in jim organizirati nogometno dejavnost, primerno učenju, razvoju in veselju. Pretirana tekmovalnost zavira sproščenost in učljivost, zato pomagajmo mladim z nasveti in usmerjanjem, da so čim bolj uspešni v nogometni igri, spodbujajmo zdravo tekmovalnost med njimi in blažimo razočaranja ob porazih. Vsekakor pa tekmovalne prepustimo njim, in sicer v varnem in spodbudnem športnem okolju, v katerem trener analizira, svetuje, motivira in pripravlja vsebine brez jeze, tekmovalnega stresa in žalosti, saj bo tega dovolj v tekmovalnem nogometu članskih ekip za tiste, ki bodo do tam prišli.

Otroci so prvo zagotovilo obstoja nogometa in množičnosti. Med njimi so bodoči vrhunski nogometaši, trenerji, funkcionarji, sodniki ali samo pripadniki našega športa, ki bodo širili dobro ime nogometa v naslednje generacije. Ker pa je talent težko prepoznati že v zgodnjem otroštvu in ker genski zapis določa različne dinamike razvoja sposobnosti, moramo poskrbeti za enake možnosti treniranja in igranja vseh nogometašev vsaj do mladinske selekcije, saj so razvoj, delovne navade in motivacija velikokrat tako različne spremenljivke, da lahko posameznika prehitro označimo za neperspektivnega in ga posedimo na klop. Nogomet za vse želi vsakemu najti mesto na igrišču, in ne na rezervni klopi, zato spodbuja sodelovanje med klubi, pri čemer se v boljših klubih koncentrirajo trenutno uspešnejši, v manjših pa vsi ostali, ki tako najdejo pot na igrišče in ne na tribuno in ven iz nogometa.

Prav zaradi tega moramo pomen in delo klubov primerno ovrednotiti. Prevečkrat znamo nagraditi le rezultat, pozabljamo pa na pomen širokega selektivnega prostora, ki ga zagotavljajo manjša okolja z dobrim delom v mlajših selekcijah, in to kljub pomanjkanju dobrih rezultatov zaradi majhnega števila otrok v njihovi skupnosti. V naslednjem dolgoročnem obdobju bomo spodbujali večje klube, da sodelujejo predvsem pri programih otroškega in mladinskega nogometa z manjšimi, manjše klube pa, da aktivno delujejo predvsem pri naslednjih vsebinah:

- OTROŠKE NOGOMETNE ŠOLE,
- ŠOLSKA TEKMOVANJA,
- NOGOMETNI FESTIVALI,
- NOGOMETNE POČITNICE,
- TURNIRJI,
- VRTCI,
- RAD IGRAM NOGOMET ZIMSKI FESTIVALI,
- ŽOGARIJA,
- UEFA GRASSROOTS DAN,
- ZIMSKO IGRANJE NOGOMETA,
- ZNAČKA NOGOMETAŠA,
- PROMOCIJA NOGOMETA.

Otroške nogometne šole so najpomembnejši element. To so programi, ki so temelj prihodnosti slovenskega nogometa. Od tu napajamo množičnost in prek nje vplivamo na verjetnost prisotnosti talenta tudi za vrhunski nogomet. Pomembna je velika povezanost klubov s šolami, kar nam zagotavlja voden prehod otrok iz šolskih programov v redno klubsko treniranje. Najboljši so primeri, ko ima klub v svojem mladinskem programu zapisano tudi vsebino šolskega nogometa, saj tako sistematično in vodeno obnavlja članstvo v klubu in zagotavlja obstojnost nogometnih generacij v velikem številu. Tudi samostojna društva, ki vodijo samo šolski program, so več kot dobrodošla in koristna. Pomembno pa je, da spremljajo prehod otrok v treniranje nogometa in so povezana z okoliškimi klubi. **Najpomembnejše merilo uspešnosti tega programa ni število otrok v šolskem nogometu, ampak njihov prehod v redno treniranje pri selekcijah U-9.** V Sloveniji kot majhni državi je šolski program zanimiv do tretjega razreda osnovne šole. Vsi ostali šolski programi so po navadi zapolnjeni z že aktivnimi igralci nogometa, ki šolski nogomet obiskujejo kot dodatno aktivnost. Tudi ta vsebina kasnejših starosti je zanimiva in dobrodošla, ni pa tako bistvena kot treniranje v obdobju prve triade.

Trenutno stanje v Sloveniji glede šolskega nogometa ni slabo, saj so nogometni klubi prisotni na 65 % osnovnih šol po Sloveniji. Izboljšanje odstotka in večji vpis v klube iz šolskih programov (kjer je največ prostora za napredek) pa je precej odvisno od sodelovanja manjših klubov, v katere bodo lahko večji klubi usmerjali višek otrok iz šolskih programov. Manjši klubi se morajo zavedati svojega poslanstva in razumeti šolski program kot pomemben prispevek slovenskemu nogometu, zato se morajo angažirati v bližnjih šolah, v katerih ni nogometne dejavnosti. NZS bo poizkušala skupaj s MNZ-ji pomagati strokovno in finančno za zagon šolskih programov tako po vsebini kot količini.

Nogomet v vrtcih je namenjen najmlajšim. Gre za otroke, ki so še premladi za pravi nogometni trening, delovanje v skupini ali strogi režim treninga. Ker pa je gibanje osnovno gonilo za razvoj celotnega telesa in vseh ostalih naravnih sposobnosti, je zanje vsako gibanje dobrodošlo. Igralne urice z nogometno žogo, ki so točno to – igralne urice –, imajo družbeno odgovorno noto, saj z njimi ponujamo možnost za gibanje in gibalni razvoj na edini način, primeren tej starosti – skozi igro. Nogometna žoga pa ni zraven za trening in učenje nogometnih spretnosti, ampak samo kot magnet za udeležbo. Otroci se tako nad nogometom navdušijo, marsikdo pa mu ravno zaradi te izkušnje

ostane zvest tudi kasneje v šoli. To vedo tudi vzgojitelji in starši, zato nogomet pridobiva na ugledu in lažje postaja cenjen del družbe, kar bo v prihodnosti koristilo pri vseh nadaljnjih nogometnih vsebinah. Ker se je tega treba zavedati in ker se je hkrati treba znati z otroki igrati, lahko to počnejo le pedagoško usposobljeni ljudje, zato so najprimernejši diplomanti fakultete za šport, ki so hkrati tudi nogometni trenerji. NZS je naredila okvirni strokovni program s smernicami dela. V naslednjem dolgoročnem programu bomo poizkušali prepričati čim več klubov, da umestijo program nogometnih vrtcev v svoj program dela in s tem vplivajo na boljšo podobo nogometa in strateško prednost pri vpisu otrok v osnovnošolski nogomet.

Žogarija je vsebinski program za prepoznavnost nogometne igre med mladimi in se izvaja v sodelovanju z zunanjim partnerjem Mediašportom, ki spretno združuje nogomet z ostalimi dejavnostmi na šoli, med drugim tudi s kulturnimi krožki in izobraževanji o prehrani. V aktivnost se vključijo tudi učitelji. Na posamezni prireditvi nastopi več šol, tekmovanje pa ima tudi svojo TV-oddajo. Žogarija predstavlja dodano vrednost že obstoječim aktivnostim in je z vidika prepoznavnosti zelo dobrodošla.

Nogometni festivali so vsebine, s katerimi vplivamo na prepoznavnost nogometa med otroci in odraslimi. Na festivalih propagiramo nogometno druženje pred tekmovalnostjo. Vsak MNZ enkrat na leto priredi festival, na katerem poudarja lepoto nogometne igre in dejstvo, da je nogomet lahko veliko več kot le tekmovanje in zbiranje točk. Netekmovalni pristop pa je tudi način igre selekcij do U-11. S takim festivalom lahko širši javnosti pokažemo, da otroci ne ločijo med tekmovanjem in igranjem in da je zanje vsaka tekma igra na zmago in za veselje. Prav poseben festival pa je evropski dan nogometa za vse, **UEFA Grassroots Day**. NZS sama izvede ta dan v NNC Brdo, hkrati pa povabi ostale MNZ-je, da v tem času obeležijo praznik nogometne množičnosti.

Nogomet za vse promoviramo tudi v sodelovanju z Olimpijskim komitejem Slovenije na Olimpijskem dnevu v Ljubljani konec septembra. Tudi v naslednjem obdobju bomo sodelovali na prireditvah, na katerih bodo poleg ostalih športnikov prisotni tudi nogometaši, ki bodo vabili otroke v nogometno igro. Takšne promocije se izvajajo tudi v času reprezentančnih tekem v okolici stadiona.

Nogometne počitnice imajo prav posebno vlogo v celotni ponudbi otroškega nogometa. Najbolj priljubljene so aktivnosti v kraju bivanja, kjer klubi omogočajo celodnevno varstvo z nogometnim treningom, igranjem in ostalimi vzporednimi aktivnostmi. Klubi in ostali organizatorji so pri vsebini zelo ustvarjalni. Poleg plavanja, ki je najbolj priljubljena poletna aktivnost, se izvajajo tudi ostale družabne ali celo informativno učne vsebine. Ponekod se učijo tujega jezika ali predstavljajo različne poklice, spet drugje se učijo o tujih državah in navadah ali organizirajo izlete. Pomembno je, da nogomet za otroke poskrbi tudi med počitnicami, da ne pozabijo na sproščeno nogometno vadbo in igranje. Takšne počitnice so dostopnejše, saj so otroci pozno popoldan in zvečer doma ter nadaljujejo z vsebino naslednji dan. Nekateri pa organizirajo počitnice izven kraja bivanja, ki zahtevajo nekaj več truda in finančnih sredstev. Sem ne štejejo klubske priprave, ki že spadajo med kakovosten nogomet in tekmovalne ambicije, ampak le tiste počitnice, ki so namenjene sproščnemu treniranju za napredek med časom, prostim šole. Večinoma takšne vsebine potekajo med poletnimi počitnicami, nekaj pa jih je organiziranih tudi med jesenskimi in zimskimi počitnicami. Želimo si čim več klubov s takšnimi programi, NZS pa bo prek MNZ-jev vzpodbujala nogometni trening tudi v času počitnic.

Zimsko igranje nogometa na turnirjih, festivalih in ligah. Če s šolskimi programi navdušujemo otroke za nogomet, pa s klubskimi poskrbimo, da otroke tam tudi zadržimo. Brez pravih treningov in igralne priložnosti otroci izgubijo motiv za treniranje in igranje. Otroški nogomet do U-15 ne bi smel imeti obdobja treniranja, ampak samo učno okolje za napredek. Ni pripravljanih in tekmovalnih dni, ampak je vse podrejeno napredku in razvoju. Vsebine ne smejo biti preveč intenzivne in tekmovanje ne sme biti tako stresno, da bi otroci potrebovali prehodno obdobje, v katerem bi pozabili na stres in se

spočili od naporov. Trening, namenjen napredku v nogometni igri in razvoju telesnih sposobnosti, je takšne intenzivnosti in v takšnem učnem okolju, da se lahko izvaja vse leto. Na žalost je v Sloveniji zimsko obdobje še vedno marsikje izgubljeno za nogomet. Trenira se precej manj ali nič, vsebine se izvajajo v neprimernih prostorih majhnih telovadnic, tekem skoraj ni. Le večji klubi po Sloveniji nudijo odlične pogoje za zimsko vadbo, pa še tam je opazen padec aktivnosti po količini in vsebini. Truditi se moramo obuditi motiv za zimsko igranje lig in treniranje nogometa do starostne kategorije U-15, zato bomo skupaj z MNZ-ji spodbujali igranje zimskih lig. Pomembno je, da upoštevamo pravilo beleženja rezultatov tudi v zimski ligi, v kateri se do U-11 organizira ligaško igranje, za starejše selekcije pa tekmovanje z lestvicami in nagradami. Podobnemu cilju so namenjeni festivali nogometa pod imenom Rad igram nogomet, kjer se igra nogomet brez rezultatskega pritiska za starostne kategorije U-9 in U-11. Na teh festivalih pa poleg z nogometom otroke navdušujemo tudi s kakšnim spretnostnim tekmovanjem, tako da je vsebina vedno zanimiva in se ne ponavlja.

Značka nogometaša spodbuja otroke k napredku ter treningu. Zaenkrat imamo bronasto značko nogometaša s preprostimi spretnostmi za začetnike do 11. leta starosti. V naslednjem dolgoročnem obdobju bomo pripravili še spretnostne naloge za srebrno značko do kategorije U-13 in zlato do starostne kategorije U-15. Značka je orodje v rokah klubov in trenerjev, ki lahko nagradijo svoje nogometaše za športni napredek. To naredijo tako, da izvedejo meritve ter po poslanem poročilu dobijo kolajne za vse, ki so napredovali v nogometni spretnosti. Program je celoleten, poudarek pa je na koncu sezone, ko se najboljše posameznike nagradi za trud in delo.

Turnirji in prijateljske tekme so odlična dopolnilna ponudba za mlajše udeležence programa nogomet za vse. Program se mora ukvarjati tudi z motivacijo mladine za nadaljnje treniranje nogometa, in sicer predvsem v okoljih, ki ne tekmujejo na državni ravni. Selekcija je velikokrat krivična in upošteva le sposobnosti doseganja rezultata na dan tekme. Veliko je posameznikov, ki zaradi različnih vzrokov trenutno v igri niso uspešni, imajo pa sposobnosti v fazi razvoja, ki jim lahko omogočijo tekmovalno raven kasneje. Tudi zato moramo poskrbeti za motiv igranja klubov, ki tekmujejo na medobčinski ravni. V programu nogometa za vse verjamemo, da bomo s programi za najmlajše vplivali na večje število nogometašev, ki bodo želeli nastopati tudi v MNZ za ekipe U-15, U-17 in U-19. Turnirji in prijateljske tekme so odlična priložnost za primerjavo svojih sposobnosti tudi z ekipami višjega ranga in motiv za treniranje in igranje. Zato bomo prek MNZ-jev spodbujali udeležbo in organizacijo različnih turnirjev vseh starostnih kategorij, ki predstavljajo posebno motivacijo predvsem manjšim klubom. Verjamemo, da je otrokom in mladini prvi motiv udeležbe igranje nogometa, zato je pomembno, da jim omogočimo igralno priložnost, kar je neprimerno lažje v prijateljski tekmi in na turnirju kot pa v prvenstvenem boju za točke in napredovanje. Tudi tu pa upoštevamo načelo igranja in tekmovanja glede na starostno kategorijo. Turnirji po ligaškem sistemu vsak z vsakim brez beleženja rezultata in enakimi nagradami za vse so odlična prirediteljeva tudi za napredek.

Šolska športna tekmovanja v nogometu je projekt, ki ga izvajamo in ga bomo tudi v naslednjem obdobju izvajali skupaj z Zavodom za šport Republike Slovenije. Koordinacija na državni ravni poteka v kategorijah učenci, učenke, dijaki in dijakinje in učenci osnovnih šol s prilagojenim programom. Program je obsežen in organizacijsko zahteven. Po vsebini pa je to le dodatna ponudba igranja nogometa za že aktivne nogometaše. Prav je, da najboljši posamezniki na šoli zastopajo šolske barve in pokažejo svoje znanje in napredek, za katerega se trudijo med letom v klubih. Pozitivno je tudi dejstvo, da si na takih tekmah nasproti stojijo soigralci iz klubskih ekip, ki so si v tem primeru tekmeči, in da so v isti ekipi soigralci različnih klubov, ki za šolsko tekmovanje združijo moči. Tako lahko v praksi doživijo pomen druženja in spoštovanja med športniki in udeležajo načela fair play brez sovraštva in jeze. Nogomet je najbolj množično tekmovanje v šolskem programu, kar moramo vzdrževati in negovati tudi v bodoče.

4.2. OKOLJE IN RAZVOJ

Za uresničitev ciljev in zapisanih programov potrebujemo primerno okolje in prostor. Noben cilj in motivacija za delo ne moreta prinesiti rezultatov, če tega ne omogočajo okolje in pogoji v prostoru. Nogomet je v svoji osnovi pozitivna in koristna dejavnost, ki pa je v neorganizirani obliki lahko ravno nasprotje tega. Vedeti moramo, kaj počnemo, zakaj to počnemo in kako to počnemo. **Zato potrebujemo programske dejavnosti, ki bodo zagotavljale okolje za razvoj in dajale strokovno podlago praktičnim programom, da bodo delovali v duhu potreb in primernosti programa za populacijo, ki ji je namenjen.**

Za vzpostavitev vsebin širokega obsega pa včasih potrebujemo tudi širše znanje in mnenja, zato je sodelovanje in oblikovanje projektnih vsebin v tem programu bistvenega pomena. Prek znanja in izkušenj, ki jih premore slovenski nogomet, želimo vzpostaviti naslednje programske vsebine:

- PROGRAM SPOŠTUJ/PROMOCIJA POZITIVNIH VREDNOT,
- KURIKULUM STAROSTNIH ZNAČILNOSTI,
- RAZVOJ IN KATEGORIZACIJA NOGOMETNIH KLUBOV,
- NOGOMETNI CENTRI ZA NAPREDEK,
- PREDAVANJA ZA OZAVEŠČANJE O ŠPORTNEM OKOLJU.

Program spoštuj je promocija pozitivnih vrednot. Programi nogometa za vse so lahko uspešni le v primernem okolju, ki upošteva potrebe in značilnosti udeležencev vsebin. Otroci potrebujejo prijetno, varno, vzpodbudno in učljivo okolje brez pritiskov in stresov. V takšnem okolju bodo razvijali svoje sposobnosti in znanje, pri čemer se upošteva osnovno načelo poizkusov in napak, ki velja za vse vsebine, ne le športne. Ker vzgajamo športnike, je tekmovalnost pomembna, ampak v okolju s čim manj stresa in agresivnosti. Tekmovalnost mora biti namenjena njim, ne pa tudi klubom, trenerjem in funkcionarjem. Tudi rekreativni tekmovalni in netekmovalni nogomet potrebuje čim manj stresno okolje. Veterani ali samo ljubitelji rekreativci se v večini izogibajo tekmovanju, v katerih je preveč resnosti in pritiskov. V ospredju je druženje in prijateljstvo. Kjerkoli se zadeva sprevrže v stresno tekmovanje, imajo ekipe težave z resnostjo članov, ki vedno pogosteje manjkajo, izvedba pa postane vprašljiva.

Namen tekmovalnosti otrok in mladine je napredek posameznika v nogometni igri, in ne afirmacija kluba in trenerjev. Noben rezultat še ni vzgojil igralca, to ne glede na končni uspeh v posamezni tekmi ali sezoni uspe sami aktivnosti. Starši in trenerji se lahko v športu otrok in mladine počutijo odlično, če so pozitivni del vsebine in če čustva ne prevladujejo nad razumom, kar se na tribunah in rezervnih klopih velikokrat zgodi. Primarna naloga nogometnih delavcev je vzpostavitev primerne okolja, v katerem bodo nogometaši vztrajali zaradi primerne igralne in trenajne obravnave.

Za kurikulum starostnih značilnosti sta pomembna strokovno znanje in orientacija za posamezno starostno kategorijo, ki ima svoje poudarke dela ter razvoja, saj otroci in mladina niso pomanjšani odrasli, zato programov in značilnosti članskega nogometa ne moremo ter ne smemo prenašati nanje. Poleg nogometnega znanja in didaktičnih napotkov pa moramo poznati tudi značilnosti selekcije v nogometu ter se zavedati, da učenje in razvoj nogometaša trajata vse do 21. leta starosti, napredek v sposobnostih pa je pogojen z delovnimi navadami prek celotne nogometne dejavnosti. Zato je tudi mladinska ekipa z nogometaši pri 19 letih še vedno ekipa v razvoju in bolj kot tekmovalnega trenerja potrebuje mentorja, usmerjevalca in pedagoga. **Torej je poleg pravega okolja potrebno tudi strokovno znanje s pravimi cilji in vsebinami za razvoj. Tekmovalnost in prezgodnja selekcija ne zagotavljata pravega izbora in umestitve posameznika v vsebinski okvir glede na talent, ki ga poseduje.**

Razvoj in kategorizacija nogometnih klubov sta potrebna za uresničitev programov različnih vsebin in ciljev, za kar potrebujemo različne nogometne klube. Razširiti moramo zavedanje, da za obstoj in normalno delovanje nogometa potrebujemo vse klube, kar pomeni, da ne smemo izpostavljati samo tistih, ki imajo vrhunske rezultate. Poleg nogometnih akademij z vrhunskimi strokovnjaki potrebujemo tudi klube množičnosti in klube, ki ponujajo rekreativno tekmovalno igranje nogometa, da za vse skupine nogometnih navdušencev in sanjačev najdemo svoje mesto. Na ta način bomo v nogometu obdržali večino in množičnost ter omogočili napredek in vrnitev v kakovost tudi prezgodaj odpisanim posameznikom. V slovenskem prostoru se vse prevečkrat zagovarja filozofija rezultata, pri tem pa pozablja, kako pomembno je posameznika najti in pripeljati v nogomet.

V program nogometa za vse ne spadajo klubi z vrha tekmovanja v članskih selekcijah. Zaradi našega majhnega števila prebivalcev pa tja spadajo njihove otroške nogometne šole z ekipami do U-13. Vendar se ti klubi vse preveč in prezgodaj odločajo za selektivni proces, nabirajo ter odslavljajo otroke v nižjih starostnih kategorijah. Ti klubi so pomembni za vrhunskost, ki je nadgradnja nogometa za vse, namenjena tistim, ki kažejo nekaj več. Zavedati se moramo, da je treba otrokom pomagati, jih usmerjati in jim omogočiti igranje ter treniranje nogometne igre ne glede na trenutno uspešnost v rezultatu. Zato so klubi, ki so tekmovalno usmerjeni in vodilni v nekem okolju, dolžni to vlogo razumeti kot razvojno, in ne kot konkurenčno. Njihova naloga ob selekciji in dobrem delu je prav tako skrb za množičnost in popularnost nogometa v okolju, v katerem delujejo, saj imajo s tem širšo selektivno bazo in manjšo možnost napake pri izboru, saj se lahko odpisani posameznik kasneje še vedno razvije v njihovem selektivnem okolju in tako vrne v proces za kakovost. Takšni klubi bodo negovali odnose z manjšimi klubi v svoji okolici, kamor bodo usmerjali trenutno manj kakovostne nogometaše. Če sta v nekem okolju dva kluba, ki sta si tekmovalno konkurenčna, se morata sporazumeti za medsebojni fair play in delovati v duhu odprtih informacij in poštenih odnosov pri pogovorih s posameznikom, ki je zanimiv za oba. Morda si v nekaterih primerih tudi razdelita selektivno okolje v obdobju otroškega nogometa in ne posegata na konkurenčno področje. To trenutno v praksi ne deluje povsod in na najboljši način. Pomembno pa je, da ozaveščamo posamezno nogometno okolje o tem, kako pomemben je obstoj manjših klubov.

Na najvišji ravni mladinskih tekmovanj imamo programe sofinanciranja nogometnih šol. Prav je, da nagradimo tiste, ki z boljšimi pogoji dela ter višjo ravno tekmovanja in večjo strokovnostjo ustvarjajo nogometaše. Preveč pa zanemarjamo pomen navduševanja otrok za nogometno igro. Če bomo v najboljših klubih preverjali število mladih nogometašev kadetov in mladincev, ki so prišli v procesu selekcije iz drugih tudi manjših okolij, bomo bolje razumeli pomen njihovega obstoja. **V naslednjem srednjeročnem obdobju se moramo osredotočiti tudi na pomen vključevanja otrok v nogomet, in ne le na strokovno delo.** Če so v prvi vrsti izpostavljeni klubi z dobrim delom, moramo v drugi vrsti priznati pomen klubom, ki tekmovalno niso najuspešnejši, imajo pa velik motiv za navduševanje otrok za nogomet in sestavo igralne ekipe. Odsotnost rezultata v takšnih klubih je včasih odvisna od premajhnega števila otrok in s tem posledično talenta v manjšem okolju. Včasih je vzrok finančne narave, iz česar sledijo slabši pogoji dela. Lahko pa takšni klubi enako pomembno pripomorejo k nogometu s številčnostjo in omogočanjem prehodov otrok in mladine v večje ter kakovostnejše klube, ko za to nastopi primeren čas.

Prav tako so pomembni klubi tretjega ranga, ki delujejo na popolnoma amaterski ravni in ponujajo nogomet v rekreativni ali amaterski obliki brez tekmovalnih ambicij. Takšni klubi ponujajo vztrajanje v nogometu članskim igralcem, ki nimajo več ambicij po resnem tekmovalnem nogometu, imajo pa še vedno možnost igranja v prostem času. Prav tako takšni klubi občasno omogočijo igranje nogometa kakšni mlajši selekciji, otroci ali mladina pa tako lahko igrajo nogomet, ki ga sicer ne bi. Včasih se tudi v takšnem okolju najde dober posameznik, ki kasneje odide v kakovostnejši klub.

V nogometu za vse želimo v naslednjem srednjeročnem obdobju kategorizirati nogometne klube in ovrednotiti njihov prispevek k slovenskemu nogometu. To bo podlaga za programe, ki bodo namenjeni razvoju nogometa za vse in strokovni pomoči pri obstoju programov množičnosti ter vztrajanja v nogometni igri v okoljih, ki bodo to omogočala.

Nogometni centri za napredek je program, ki se prepozna tudi v izrazu »množična kakovost«, kamor spada širok nabor dobrih nogometašev, ki se jim z dodatnim delom pomaga pri njihovi nogometni ambiciji, da postanejo še boljši. Tako imenovani nogometni centri za napredek niso selektivno sito, ampak množični pregled splošne kakovosti, v katerih se izpostavijo posamezni talenti za nadaljnji proces selekcije. Ta program je namenjen vsem, ki imajo ambicijo in premorejo dovolj znanja in talenta, da se enakovredno vključijo v dejavnosti. Izbor kandidatov naredijo klubi s pošiljanjem nogometašev na treninge po ključu delovnih navad in sposobnosti. Prek tega programa poizkušamo pozitivno vplivati tudi na kurikulum vaj v starostnih kategorijah U-13 in U-12, ki predstavljata zlato dobo učenja. V vsebini je poudarek na selekciji vaj in ne na igralnem kadru. Program je tudi dobra podlaga za izbor prve državne selekcije U-15, ki je podvržena posebnemu programu, namenjenemu kakovosti in reprezentancam. Ker program nogomet za vse poudarja učenje in razvoj, je pomembno, da se v prihodnje še več ukvarjamo z vsebinami za napredek pri učenju nogometa, in ne z vrhunskim treningom za razvoj sposobnosti, s katerim se ukvarjajo v programih kakovosti in selekcije državnih reprezentanc.

Predavanja za ozaveščanje so namenjena širjenju znanja in zavedanja o vplivu na nogometno okolje vseh deležnikov nogometne igre. Najpomembnejše je to na področju otroškega nogometa, vpliv pa se kaže tudi na drugih področjih, kot je npr. odnos navijačev do nasprotnih ekip. S programom nogomet za vse pa želimo vplivati predvsem na otroško-mladinski nogomet in podajati informacije, ki bodo izboljševale športno okolje s pravilnim vključevanjem v športne vsebine vseh deležnikov od staršev, sodnikov do funkcionarjev.

Da bomo lahko uresničevali vse omenjene naloge in vplivali na strokovno vsebino ter okolje, bomo potrebovali kar nekaj parcialnih programov. Ti programi bodo vsebinsko tako obsežni, da bomo morali sestaviti projektne skupine, ki bodo postavile strokovno podlago in kasneje vodile vsebino. V naslednjem obdobju si želimo vzpostaviti programe:

- RAZVOJ NOGOMETNIH KLUBOV za vrednotenje klubov,
- PROGRAM SPOŠTUJ za ozaveščanju o športnem okolju,
- STOKOVNA PREDAVANJA za deležnike nogometa za vse, predvsem pa za starše,
- PRAKTIČNI KURIKULUM STROKOVNEGA DELA in NOGOMETNIH CENTROV.

V teh programih bomo spretno vpletli v aktivnosti prostovoljce, sestavili kodekse obnašanj in promocije vrednot okolja prek tiskanih in video vsebin v sodelovanju s službo za marketing.

4.3. DRUŽBENA ODGOVORNOST

Programske aktivnosti tretjega vsebinskega stebra nogometa za vse se ukvarjajo z družbeno odgovornimi programi. Postaviti je treba strategijo CSR (Corporate Social Responsibility), kot jo imenuje Uefa, na osnovi katere bomo uresničevali posamezne družbeno odgovorne programe.

Nogomet ima v Sloveniji že dolgoletno tradicijo. Je najpopularnejša športna zvrst s trenutno nekaj pod 50.000 registriranih nogometašev. To veliko število registriranih in še vsaj toliko neregistriranih pripadnikov nam vzbuja ponos, hkrati pa nalaga veliko odgovornost. Zaradi velike popularnosti

imamo velik vpliv na družbo, njen razvoj in vrednote. Vse, kar počnemo in zagovarjamo, postane družbena vrednota, zato je pomembno, kakšna sporočila posredujemo javnosti in kako izvajamo aktivnosti. **Z nogometom izboljšujemo življenje** ni le slogan NZS, ampak življenjska resnica. Zaradi velikega vpliva smo postali oblikovalci družbe.

Gospodarstveniki, politiki, kulturniki, športniki in vsi ostali smo uspešni samo zato, ker spretno izkoriščamo družbeni potencial. Brez takšne družbe, kot jo imamo, in takšnim človeškim potencialom, ki ga poseduje Slovenija, ne bi bili uspešni pri svojem delu. Zato smo vsi dolžni družbo negovati in jo vzdrževati ter še izboljševati, saj bomo s tem imeli potencial za še večje uspehe naših strokovnih programov v športu. Tega se morajo zavedati vsi deležniki družbe, ki imajo veliko moč in vpliv na vsakdanje življenje. Nogomet je eden izmed njih.

Družba še zdaleč ni idealna in jo je treba ne le vzdrževati, ampak tudi izboljševati, ker je to naša skupna družbena odgovornost. Zato moramo ob vseh športnih programih poskrbeti tudi za družbeno koristne programe in v javnost poslati jasno sporočilo zavedanja odgovornosti za delovanje družbe. To je hvaležno vračanje okolju, ki nam omogoča dobro delovanje v sodobni družbi jasnih pravil skupnega življenja, v kateri pa ima šport velik pomen. Vsebine prek katerih uresničujemo to poslanstvo so:

- LIGA SPECIALNE OLIMPIADE SLOVENIJE (SOS),
- NOGOMETNI PROGRAM BREZDOMCEV (ZAVOD SOCIO),
- ROMSKI NOGOMET TER PODOBNE RASNO RAZLIČNE SKUPINE,
- GLBT NOGOMET TER PODOBNE SKUPINE RAZLIČNIH PREPRIČANJ IN NAGNENJ,
- REPREZENTANCA DIABETIKOV TER PODOBNE SKUPINE Z ZDRAVSTVENIMI POSEBNOSTMI,
- EKIPA POLICAJEV IN POLICAJK TER PODOBNE POSLOVNE SKUPINE,
- VETERANSKI NOGOMET,
- LIGE MALEGA NOGOMETA VSEH OBLIK NA PROSTEM IN V DVORANI,
- NOGOMETNA REKREACIJA VSEH GENERACIJ,
- HODEČI NOGOMET STAROSTNIKOV NAD 65 LET,
- FARE TEDEN, FAIR PLAY DAN,
- OKOLJE (OZAVEŠČANJE),
- ZDRAV NAČIN ŽIVLJENJA (OZAVEŠČANJE).

V tej strategiji najdejo svoje mesto vsebine družbene odgovornosti, ki niso tesno vezane za nogometni uspeh ali rezultat. **S programi družbene odgovornosti prek nogometa pomagamo ljudem različnih družbenih skupin, ki jih druži veselje do nogometne igre in ki z nogometom uresničujejo željo po druženju in izkoriščanju gibanja za pozitivni učinek na življenje.** Pomagati ljudem s posebnimi potrebami, da si s športom izboljšujejo življenje, ali skupini brezdomcev, da se poskušajo vrniti v družbene tokove, ima poseben vidik humanosti. Vključevanje marginalnih skupin na obrobju, kot so Romi, je znak, da se nogomet spopada tudi z družbenimi problemi, ki so velikokrat potisnjeni v ozadje družbene zavesti. **Nogomet je učinkovito sredstvo za boj proti nestrpnosti ali strahu pred drugačnostjo. Programi nogometa različnih skupin ne glede na vero, rasno pripadnost, politično prepričanje ali spolno orientiranost pomagajo pri ozaveščanju družbe, da se moramo s strahovi in nestrpnostmi soočiti in zagovarjati enakost vseh.** Prav športna srečanja, na katerih sta v ospredju nogomet in druženje, to omogočajo. V Sloveniji smo že bili dejavni na področjih nogometa Romov in brezdomcev, in sicer z zavedanjem, da moramo narediti še veliko več kot do zdaj.

Mnogo je skupin iz različnih ustanov, ki si želijo bodisi tekmovalne bodisi rekreativne nogometne dejavnosti. Nogomet si želijo igrati ljudje, ki so slušno prizadeti, slepi in slabovidni in celo takšni, ki igrajo prilagojen nogomet z invalidskimi vozički. V tujini obstaja nogomet, prilagojen za ljudi z amputiranimi nogami in rokami, obstajajo reprezentance s cerebralno paralizo in podobno. Naloga

programa družbene odgovornosti je, da poišče interes in partnerje, ki bi pomagali pri organizaciji nogometnih dejavnosti in vsebin, prilagojenih potrebam posameznih ranljivih skupin, in sicer skupaj s strokovnjaki s posameznih področij, ki poznajo tako omejitve kot zmožnosti. **V posebni strategiji za to področje moramo poudariti odprtost za sodelovanje za različne prilagojene oblike nogometa glede na populacijo, ki se želi z njim ukvarjati.** Trenutno zelo uspešno vodimo nogometno ligo SOS (Specialna olimpiada Slovenije), z zunanjim sodelavcem na terenu pa je izkazan velik interes tudi drugih skupin.

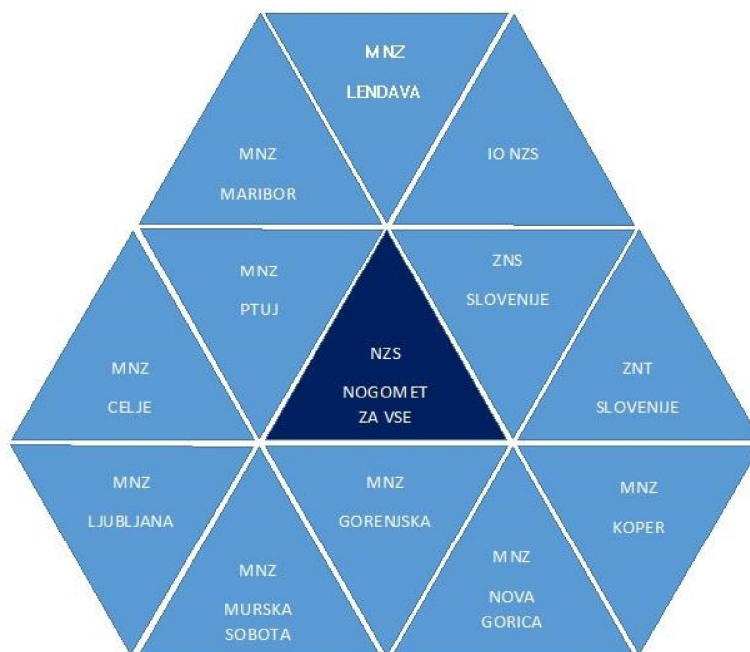
Med starejšimi generacijami je veliko boleznih in smrtnih primerov, povezanih z opešano srčno mišico in diabetesom tipa 2, kar je posledica pomanjkanja gibanja starostnikov. Pridobivanje gibalnih navad v mladosti je ključ za telesno aktivnost v zreli dobi življenja, kar pomeni manj boleznih in prezgodnjih smrti zaradi boleznih srca in ožilja. Nogomet za zdravje, ki ga uresničuje reprezentanca diabetikov, je samo en način boja za bolj zdravo in aktivno družbo. Sodelovanje z Društvom za srce v akcijah ozaveščanja pomeni odgovorno ravnanje v korist ljudi in njihovega zdravja. Sporočila o pomenu gibanja, ki jih podajajo strokovnjaki in ki so oplemeniteni z vrednotami športnih ustanov, imajo še večji vpliv na družbo. Pomagati ljudem, da so po tekmovalni karieri čim bolj aktivni, na primer z veteranskim nogometom, hodečim nogometom za starostnike ali le z občasnim rekreativno sprostilnim nogometom, pomeni soustvarjati aktivno in zdravo družbo, ki je posledično bolj učinkovita. Sem spadajo tudi rekreativne lige malega nogometa, v katerem je veliko neregistriranih nogometašev, ki so iz osebnih razlogov zapustili klubski tekmovalni nogomet in neobvezno in spontano igranje nogometa na ulici. Ali lahko vplivamo tudi na sprostilni nogomet na ulici? Vsekakor se lahko vsaj potrudimo z izboljšanjem infrastrukture malih igrišč v urbanih naseljih, ki ponujajo priložnost za neformalno nogometno druženje v prostem času.

Ker pa ima nogomet velik vpliv na družbene vrednote, se v tem programu nahaja tudi področje ozaveščanja o družbenih problemih vsakdana. Če želimo živeti v urejeni družbi, lahko tudi z nogometnimi dejavnostmi (vzporedno s primarnimi) opozarjamo na problematike, kot so ločeno zbiranje odpadkov, onesnaževanje, energetska učinkovitost okolja, primerno obnašanje v prometu itd.

V naslednjem petletnem obdobju bomo pripravili strategijo družbene odgovornih vsebin ter izpolnjevali cilje višjih družbenih vrednot. V strategiji bo jasno zapisano, da se zavedamo družbene odgovornosti in da želimo vračati družbi za njen vložek v nogomet. V veliko nogometno družino bomo sprejeli vse ne glede na omejenost ali kakršnokoli pripadnost. Vsi imajo pravico igrati nogomet in si z nogometom izboljševati življenje, ki ga izboljšujemo tudi na način, ko opozarjamo na negativne družbene trende in njihove negativne posledice v vsakdanjem življenju.

5.0. ORGANIZACIJA IN STROKOVNI KADER NOGOMET ZA VSE 2019–2023

Nogometne zveza Slovenije je kot krovna organizacija odgovorna predvsem za pozitivno in vzpodbudno športno okolje, ki ga zagotavlja skupaj z ustanoviteljicami NZS medobčinskimi nogometnimi zvezami. Te sodelujejo s klubi na njihovem področju in ostalimi športnimi subjekti skupnega interesa. NZS s svojim velikim vplivom pomaga tudi pri komuniciranju s političnimi subjekti pri skupnih akcijah in delitvah finančnih sredstev, kadar je to potrebno. Skrbi pa tudi za povezavo z drugimi športnimi ustanovami,

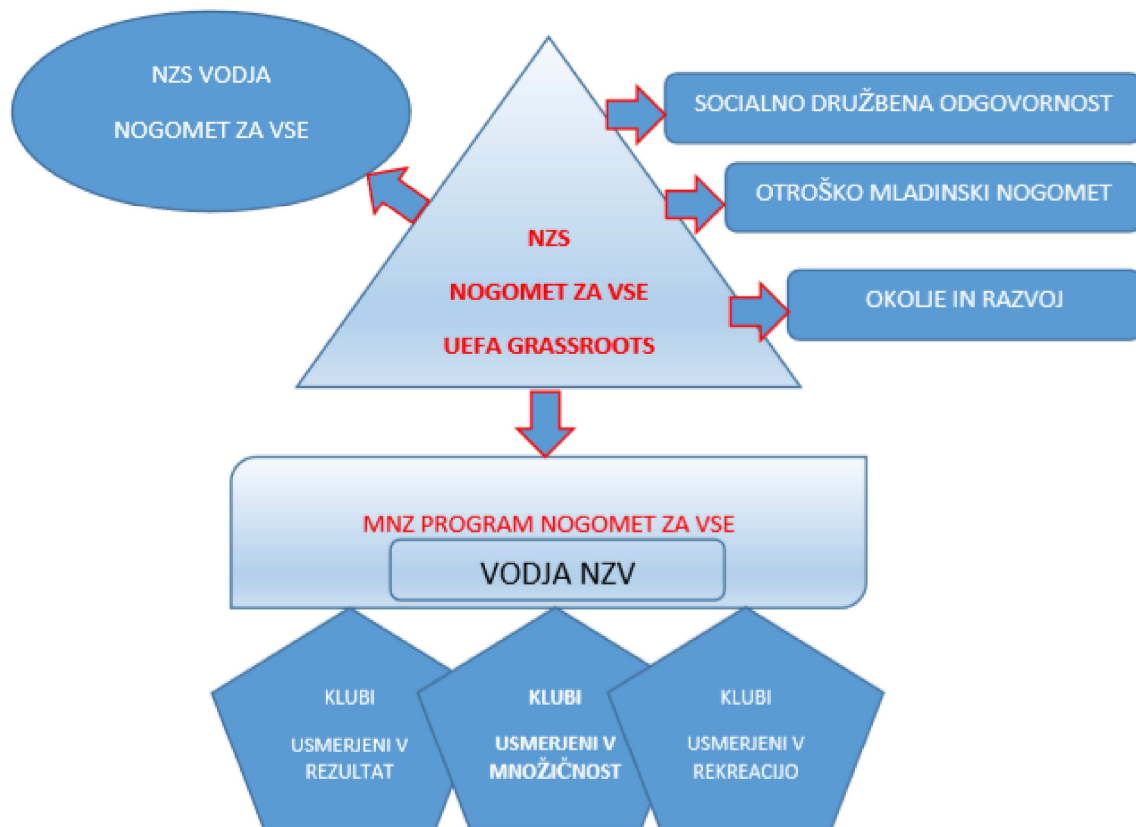

kot so fakulteta za šport, krovne športne organizacije drugih športov v Sloveniji in Olimpijski komite Slovenije. V Sloveniji imamo devet MNZ-jev in 287 nogometnih klubov, ki delujejo na področju vrhunškega, tekmovalno amaterskega in rekreativnega nogometa. Prav vsi imajo svojo vlogo v slovenskem nogometu in so z vidika NZS pomemben subjekt.

NZS na športno okolje v programu nogomet za vse vpliva strokovno, kadrovsko in finančno. Sredstva so namenjena izvajalcem iz nogometne družine in v nekaterih primerih zunanjim partnerjem za uresničitev posebnih nalog in ciljev, kot v primeru Zavoda za šport RS pri izvajanju nogometnih šolskih tekmovanj. NZS strokovno usmerja vsebine skupaj z MNZ-ji, ki te vsebine prilagodijo svojim okoljem. Vsi MNZ-ji na podlagi letnega načrta programa nogomet za vse NZS pripravijo svoj letni načrt, v njem pa zajamejo tudi vse skupne vsebine. Letni načrt NZS je vezan na sezono in ga pripravi strokovna služba v avgustu, MNZ-ji pa pripravijo svoje načrte septembra. NZS organizira redne letne strokovne sestanke z odgovornimi vodji nogometa za vse in spremlja stanje ter morebitne spremembe načrta na posameznih področjih. To je mogoče z redno komunikacijo, obiski in mesečnimi poročili, ki jih mesečno izpolnijo vodje nogometa za vse. Pri vsebinah po potrebi komuniciramo tudi s trenersko in sodniško organizacijo, vsebinske načrte pa potrdi IO NZS na svojih rednih sestankih.

NZS pri izvedbi programov nogometa za vse na MNZ-jih pomaga tudi finančno, in sicer prek vrednotenja vsebin. Vrednotenje je računski model, v katerem MNZ-ji glede na vsebine nabirajo točke. Vsebine so glede na pomembnost različno vrednotene in so zapisane v posebnem dokumentu Kriteriji vrednotenja programov nogometa za vse. IO NZS vsako leto določi skupno višino finančnih sredstev, namenjenih programom nogometa za vse po MNZ-jih, ki se nato razdelijo glede na točke iz vrednotenja. Sistem vrednotenja je prilagodljiv sistem, ki se po potrebi menja glede na novo stanje in poudarke pri vsebinah.

Za načrte in programe skrbi strokovno usposobljen kader na NZS in v MNZ-jih. Glede na vedno večji obseg vsebin si želimo v prihodnje okrepiti strokovni kader na področju nogometa za vse. Za posamezne sklope vsebin na NZS so potrebni strokovni delavci s specifičnimi izkušnjami. Prizadevali si bomo, da bi se s področji otroškega nogometa, strokovnimi programi in družbeno odgovornimi projekti ukvarjale osebe, primerne za ta področja. Vse skupaj pa bo spremljal, vrednotil in razvijal vodja programa. V dolgoročni perspektivi si bomo prizadevali, da bi se v oddelku nogometa za vse kadrovske okrepili s tremi strokovnjaki, ki bi bili odgovorni za posamezne že opisane vsebinske sklope, in vodjo programa, ki jih povezuje.

Ker so naloge vsebinskih vodij že opisane, tukaj dodajamo zadolžitve **vodje programa**, ki opravlja naslednje naloge:

- kreira, koordinira, spremlja in sodeluje pri vsebinski politiki,
- zbira poročila področnih koordinatorjev,
- analizira in vrednoti programe regijskih zvez po kriterijih vrednotenja NZS,
- vodi sestanke s koordinatorji in sodelavci znotraj programov nogometa za vse,
- zastopa program nogometa za vse z deležniki (IO, NZS, UEFA, FIFA, OKS, DRŽAVA ...),
- prijavlja na razpise za javna sredstva (Fundacija, Hat trick ...),
- načrtuje, spremlja in sodeluje pri proračunu nogometa za vse,
- daje pobude in načrtuje dejavnosti s sodelavci projektov.

Koordinatorji nogometa za vse na MNZ-jih so skrbniki in izvajalci programov na posameznih področjih. Osem MNZ-jev ima po enega vodjo programa, le MNZ Ljubljana ima zaradi svoje velikosti dva. Vsi so pogodbeno zaposleni strokovni kader, ki ga finančno pokriva NZS.

5.1. KOORDINATOR MNZ ZA NOGOMET ZA VSE

Vsebine nogometa za vse na posameznih področjih uresničujejo vodje nogometa za vse, ki jih izberejo ter predlagajo v potrditev na NZS MNZ-ji. Sredstva za vodje zagotavlja NZS pod pogoji, ki so opredeljeni v tripartitni pogodbi med NZS, MNZ in vodjo. MNZ-ji so pri izboru avtonomni, vendar ob upoštevanju kriterijev, ki jih mora posamezen kandidat izpolnjevati. Ti kriteriji so:

- trenerska izobrazba 'Trener Uefa A' ali višja in 10 let izkušenj dela v nogometu,
- najmanj srednješolska splošna izobrazba, zaželena je višješolska izobrazba pedagoške smeri,
- sposobnost upravljanja s trenerji in igralci,
- organizacijske sposobnosti,
- pasivno znanje vsaj enega tujega jezika (angleščina, nemščina),
- voznik kategorije B,
- obvladovanje osnov računalniških programov word, excell in spletne pošte.

Koordinator pripravi letni načrt dela, ki je usklajen z letnim načrtom nogometa za vse NZS. Koordinator spremlja stanje nogometa na svojem področju in upošteva posebnosti pri načrtovanju aktivnosti. V sodelovanju z NZS ter odgovornimi na MNZ poskuša vplivati na stanje predvsem na področjih vitalnega pomena ter težav. Njegove naloge so:

- izvajanje vsebine, načrtovane v letnem načrtu nogometa za vse NZS,
- spremljanje stanja nogometa za vse ter samoiniciativno in ustvarjalno vključevanje v izboljšanje stanja ter v zvezi s tem posvetovanje z odgovornimi na NZS in MNZ,
- komuniciranje s klubi in športnimi delavci,
- udeleževanje strokovnih srečanj nogometa za vse,
- vključevanje v nogometne aktivnosti, ki jih izvaja NZS na njegovem področju,
- redno poročanje o aktivnostih na dogovorjenih obrazcih.

6.0. SPREMLJEVALNI PROJEKTI IN USMERITVE

Cilji dolgoročnega programa so visoki in delno pogojeni z zahtevami Uefe, ki želi program 'Grassroots' (nogomet za vse) umestiti v programe nacionalnih nogometnih zvez kot temeljne in pomembne. Evropska krovna nogometna organizacija se krepi na področju množičnosti in načrtovanja ter izvaja vedno podrobnejše preglede ter zahteva izdelane načrte strokovnih vsebin. To pa ni glavni razlog za napredek pri vsebinah in organizaciji. Naš poglobitveni cilj je in mora biti napredek nogometa v našem okolju na vseh področjih. Če želimo slediti evropskemu nogometu v razvoju, moramo investirati v več kadra in znanja. Težko bomo obdržali trenutne položaje, če ne bomo napredovali ali če bomo prepustili področje množičnosti samemu sebi. Program nogometa za vse je temeljni program vseh vsebin, tudi kakovosti, zato ga moramo negovati, vzdrževati in oblikovati.

Nekaj omenjenih vsebin že deluje, nekatere so preskromne in druge še niso zaživele. Za boljše delovanje moramo v naslednjih letih nadgraditi že obstoječe programe, ki delujejo dobro, ter na novo sestaviti teoretično podlago s programi:

- **razvoj in rangiranje nogometnih klubov,**
- **program spoštuj (Uefa Respect),**
- **vsebine predavanj za različne deležnike v nogometu z mladimi,**
- **kurikulum dela v mlajših starostnih kategorijah,**
- **strategija družbeno odgovornih programov,**

7.0. ZAKLJUČEK

Če želimo dosegati zastavljene cilje, bomo v prihodnje morali povečati finančni vložek NZS v program nogometa za vse. Poleg večjega števila strokovnjakov moramo v naslednjih letih zagotoviti več sredstev tako za izvedbo vsebin kakor tudi za vrednotenje programov MNZ-jev, ki zagotavljajo proračun na medobčinskih nogometnih zvezah. Konkretno številke stroškovnika bodo razčlenili letni finančni načrti in posamezni parcialni vsebinski programi.

»**Z nogometom izboljšujemo življenje**« je slogan NZS, s katerim v javnost pošiljamo jasno sporočilo, da se zaradi velike popularnosti, ki jo med ljudmi uživa nogomet, zavedamo svoje družbene odgovornosti. »**Z nogometom v življenje**« pa je slogan nogometa za vse v naslednjem obdobju. Pomeni ambiciozen cilj programa, da postane družbeni pojav ter zaživi med Slovenci kot kolektivno zavedanje, da je šport pomemben del družbe, ki jo sooblikuje in razvija.